

»Otkako je svijeta, nije čuveno, da je ko otvorio oči rođenomu sljepcu. Kad on (Krist) ne bi bio od Boga, ne bi mogao ništa činiti« (Iv. 9, 32—33). I liječnik je Boissarie bio oslijepio i sva liječnička znanost nije mogla da ga spasi, a Lurd je to učinio i on je iz zahvalnosti ostao ondje da bude vječnim svjedokom djelovanja Boga kao osobnoga bica i to u prilog katoličke Crkve. I najateističnija znanost mora tu poput misirskih vračara kazati: Ovdje je prst Božji!

Da, prst Božji i danas u Lurdu piše. Hoće li naša savremena inteligencija razabrati znakove, pa se šutke odalečiti kao ono u evanđelju književnici i farizeji, ili će kazati veselo kao onaj književnik: »Dobro učitelju! pravo si kazao, da je jedan Bog i da nema drugoga osim njega; i ljubiti ga treba svim srcem i svim razumom i svom dušom i svom snagom. A Isus vidjevši, kako pametno odgovori, reče mu: Nijesi daleko od kraljevstva Božjega« (Marko 12, 32—34).

Dao Bog, da se prene naša hrvatska inteligencija i zamisli se u onaj čin, kada Krist prstom po zemlji piše!

A.

O jedinstvu mističnog tijela.

(Naša zajednica života s Kristom).

Mistično tijelo Kristovo je najveće Božje djelo, pa zaslužuje, da se opet i opet razmatra. U 3. smo broju ovog godišta iznijeli slike, koje predočuju tajnu o jedinstvu mističnog tijela. Bilo ih je devet: slika o kraljevstvu; o vinogradu i lozi; o čovječjem tijelu; o braku; o čovječjem rodu, što potječe od jednog čovjeka, Adama; o obitelji; o hramu Božjem, o vinu i vodi, što se pomiješaju kod sv. mise; o sv. Euharistiji. Pri tom smo imali više na umu vanjsku stranu mističnog tijela. Uđimo danas u ponutricu te građevine — mistično tijelo jest i kuća Božja, pravi hram Božji — da se i njezinoj nutrinji divimo. Sv. Pismo tumačit će nam unutarnjost mističnog Kristovog tijela. Vodići bit će Pavao i Ivan, koje je postavio sam Bog.

Kod ulaza treba da se sjetimo, da je jedinstvo mističnog tijela naša zajednica života s Kristovim čovječtvom; a ne u prvom redu s njegovim Božanstvom. Mi smo s Kristom združeni kao što je loza združena sa čokotom, kao što su udi združeni s glavom. Čokot i loze su iste naravi, kako primjećuje sv. Augustin. Budući da smo mi, loze, ljudi, to je i Krist glava po svojoj čovječjoj naravi. A Krista po njegovoj Božanskoj naravi možemo zvati sa sv. Augustinom: vrtlar. Glava i udi su od iste tvari. I tako je Krist opet po svojoj čovječjoj naravi naša glava, te sa svojom čovječjom naravi s nama je jedno tijelo. Prema tome moglo bi se reći, da je jedinstvo mističnog tijela u tome, što smo mi združeni s Kristovim čovječtvom kao

loze sa čokotom, kao udi s glavom¹⁾.

Ali dakako nijesmo mi združeni *samo* s Kristovom čovječjom naravi, već smo združeni i s njegovom Božanskom naravi. Združeni smo s vječnom Riječi, združeni sa svijetlom, životom, pravednošću i svetošću te vječne Riječi. Jer je samo Kristovo čovječtvo združeno najtješnje s vječnom Riječi, tako da se o čovjeku Isusu Kristu mora reći: on jest Bog. »Ovaj je istini Bog i život vječni« (I Iv. 5, 20). »Riječ postalo je tijelo«, Riječ, u kojoj je svijetlo i život, koja je svijetlo i život, i tako svijetlo i život postali su tijelo. To tijelo je posve prožeto svjetlošću.

U čovjeku Kristu nalazi se sva punina Božanstva (Kol. 1, 19). U njemu je sakriveno sve blago mudrosti i znanja (ib. 2, 3). On je pun milosti i istine (Iv. 1, 14). Čovjek Isus Krist, Bog i čovjek, veli: »Kao što Otac ima život u sebi, tako daje i Sinu, da ima život u sebi« (Sv. 5, 26). »Ja sam uskrsnuće i život« (Iv. 11, 25). »Ja sam put i istina i život«. (Iv. 14, 6). »Ja sam svijetlost svijetu« (Iv. 8, 12). Ko se dakle s tim Kristovim čovječtvom združi, nužno je združen s vječnom Riječi i njezinim životom. »Ja sam hleb živi, koji s neba sidoh. Ako ko jede od ovoga hleba, živjet će uvijek . . . Ko jede tijelo moje i pije krv moju, ima život vječni . . . Kao što mene posla živi Otac, i ja živim Oca radi; i koji jede mene, i on će živjeti mene radi« (Iv. 6, 51. 52. 55. 58). Ko se dakle združuje s čovječjom Kristovom naravi, na toga prelazi Božanski život, koji posve napunja čovječju Kristovu narav, kao što se ne može rukama prihvatiti vodom nakvašena spužva, a da se i čovjek ne smoči. No kad se združujemo s Kristovim čovječtvom, združujemo se s njegovim tijelom. »Ko jede moje tijelo, ima život vječni; ko mene jede, on će živjeti mene radi«. Onaj, koji jede, združen je s onim, što jede, u jedno tijelo. Točnije o toj stvari govorit ćemo u posebnom članku, u kojem ćemo kazati, kako Euharistija čini jedinstvo mističnog tijela.

Uprav združenje s Božanstvom je svrha jedinstvu mističnog tijela. Mi smo stvoreni, da budemo dionici Božanskog života. A potom, što smo združeni s Kristovim čovječtvom, prelazi na nas taj Božanski život. Bog je postao čovjek, da mi budemo božanski. Bog je uzeo našu narav, da mi postanemo dionici njegove naravi, njegova života, njegove svjetlosti i svetosti. Čovječja Kristova narav je

¹⁾ Imamo na umu samo živu zajednicu s Kristom Tijelo Kristovo je Crkva. Njoj pripadaju doduše i oni katolici, koji žive u grijehu i opadžni, ali samo kao mrtvi, umrli udi. I ako u tom stanju umru, ostat će zauvijek rastavljeni od te žive zajednice s Kristom. Naprotiv svi nekatolici, koji se nalaze u bludnji bez ikakove svoje krivnje, te u uvjerenju da su na pravom putu čine sve ono, što im kazuje savjest, dionici su unutarnjeg života mističnog tijela, katoličke Crkve, združeni su unutrašnje i nevidljivo s tom Crkvom. Dakako da je zajednica nesavršena, jer se izvana ne očituje i zato je bez mnogih milosti.

cijev, po kojoj nam dolazi taj život, ta svjetlost i svetost.

Združenje s Kristovim čovječtvom je i združenje s njegovim Božanstvom, kako već rekosmo. Ali, razumije se, nesamo združenje s Božanstvom druge Božanske osobe, već također i drugih dviju osoba, budući da Otac, Sin i Duh Sveti imaju jednu i istu Božansku narav. Tako smo mi i s Ocem združeni: i mi smo djeca Božja, postajemo dionici života, što od Oca izlazi i u Sinu je. Taj Božanski život dolazi na nas od Oca pa Sinu. Dalje mi smo združeni s Duhom Svetim. On izlazi tako od Oca kao i od Sina; zato ga zove sv. Pavao i Duhom Kristovim. Riječ daje toga svojeg Duha najprije svojem svetom čovječtvu, koje je s njom združeno a onda svima, koji su s tim čovječtvom združeni u jedno tijelo. I tako je Duh Sveti duša tog mističnog tijela, duša Crkve, koja sve ude napunja, čini živima, međusobno ih i s glavom združuje, kao što naša duša ude našeg tijela čini živima i spaja, te se raspadaju, kad duše nestane iz tijela. Duh Sveti je ljubav Oca i Sina, njihov uzajmični zagrljaj, cjelov. Duh Sveti spaja Oca i Sina, spaja s Kristovim čovječtvom ude mističnog tijela i spaja ih, međusobno, tijesno se s njima združujući. Tako je jedinstvom mističnog tijela uspostavljeno ono uzvišeno združenje među presvetim Trojstvom i milošću podignutim čovječtvom, o kojem govori Spasitelj u velikosvećeničkoj (Iv. 17.) molitvi: »Ne molim pak samo za njih (apostole), nego i za one, koji na riječ njihovu uzvjeruju u me; da svi jedno budu, kao što ti, Oče, u meni, i ja u tebi, da i oni u nama budu jedno; da vjeruje svijt, da si me ti poslao. I slavu (život, svijetlo, svijetlo života. Iv. 8, 12), koju si mi dao, dadoh njima, da budu jedno, kao i mi što smo jedno«.

*

To bi bila slava mističnog tijela u glavnim crtama. Ali promovimo još tačnije naše združenje s Kristovim čovječtvom.

Naše združenje s Kristom je veoma tijesno. »Ja u njima i ti u meni«, rekao je Krist. Naše združenje s Kristom nalik je na njegovo združenje s Ocem. Krist je u nama svojim životom i svojom moći. Iz njega izvire sva snaga života za cijelo mistično tijelo; za svaki ud, kako to ište njegova zadaća i koliko može da primi (Ef. 4, 15. s. Kol. 1, 18). Tako živi Krist u svojim vjernicima: »A ja više ne živim, nego živi u meni Krist« (Gal. 2, 20). On govori u Apostolu, radi u njemu i u vjernicima moću (Kol. 1, 29; II. Kor. 13, 3). I tako on proizvodi sav život u cijelom tijelu Crkve, svu vjeru, sve ufanie, svu ljubav, svu krotkost, poniznost, strpljivost, jakost, sve rasvjetljenje i svu snagu. Tako je, Crkva u svojem unutarnjem biću Krist, koji se u prostoru i vremenu oblikuje kroz naraštaje. Crkva je »njegovo tijelo, punina onoga, što sve u svemu napunja« (Ef. 1, 23). On napunja »sve« t. j. sve ude; nijedan ud, što živi, nije izuzet. On ih napunja u »svemu« t. j. u njihovu cijelom svrhunaravnom životu, bio taj u različitim dušama makar kako različit. Krist, u kom prebiva punina

Božanstva, koji je pun milosti, i istine, proizvodi taj obilat i različit život. Zemaljski Kristov život — tako možemo dalje izvoditi apostolove misli — budući da je trebao imati određeni oblik, nije mogao u drugim oblicima razviti svoju Božansku moć; nije mogao pretrpjeti sve vrste mučeništva, nije mogao vršiti sve načine apostolata, sve oblike siromaštva, strpljivosti, odricanja, ljubavi prema bližnjemu, uopće kreposti. A to on čini u svojim vjernicima, u udima svojeg tijela; u njima nastavlja svoju molitvu, svoj rad, svoje trpljenje. Kristov zemaljski život je samo ono, što je počeo činiti i učiti (Dj. ap. 1, 1). Nastavljanje je sav svrhunaravní život, što se otad na zemlji razvija i što će još razvijati.

Krist nije samo u nama, nego smo mi i u njemu. Mi smo u njemu ukorijenjeni (Kol. 2, 7). Mi se u njemu krstismo (Gal. 3, 27.) u njemu uronjeni, nazidani. Sve imamo u njemu, kako to ponovno ističe sv. Pavao. Tako je on u nama, i mi u njemu. »Ja sam čokot, vi loze. Ostanite u meni, i ja ću u vama« (Iv. 15, 5. 4). »Ko jede tijelo moje i pije krv moju, ostaje u meni, i ja u njemu (Iv. 6, 57). On je u nama napunjavajući nas svojom moći. Mi smo u njemu primajući taj njegov život.

Poradi te uske zajednice života prelazi na nas njegova smrt, njegov pokop, njegova žrtva, njegovo uskrsnuće, njegova slava. Kao što je Krist, uzevši na se grijehe čovječanstva, umro, tako umire stari čovjek, koji je u grijehu, s njime u Kristu, i pokopan je s njime i ustaje s njime na novi život. Tako govori sv. Pavao češće (na pr. Rim. 6, 3—6; Kol. 2, 12. s.). Umiranje i pokapanje simboliziralo se uronjivanjem. (Prije bilo u običaju krv Krista triput uronjivati; čime se označivalo, da je Krist bio u grobu 3 dana). Uskrsivanje simboliziralo se vađenjem iz vode. Ono umiranje nalik je na smrt na križu. Krstom i kršćanskim životom stari se čovjek na križ razapeo (Rim. 6, 6) t. j. duboko prezreo i mrtvim učinio. Kristova žrtva prelazi na nas. Krist se žrtvovao, da budemo i mi u njemu Bogu mili žrtveni darovi (I. Petr. 3, 18.). Naša trpljenja treba da budu nastavak Kristova otkupiteljskog trpljenja. Apostol naroda nalazeći se u tamnici i okovima piše: »Sad se radujem u svojem stradanju za vas, i dovršujem nedostatak nevolja Kristovih na tijelu svojemu za tijelo njegovo, koje je Crkva« (Kol. 1, 24). Što još ne dostaje trpljenju Kristovu, što treba da pridode, jest, da i mi trpimo, da mi i za druge trpimo, za Crkvu, da tako sudjelujemo u njegovim otkupiteljskim patnjama, da njegovo trpljenje na nas prijeđe. Ne radi se tu samo o tjelesnom trpljenju, nego i o mnogome drugom, na pr. o rugu, zamaćanju, — žrtva, koju danas treba da na se uzme mnogi, hoće li da odlučno živi i radi po svom katoličkom uvjerenju. A ako je Kristovo trpljenje na nas prešlo, tad će na nas prijeći i njegova proslava. »Ako s njime trpimo, da s njime budemo i proslavljeni«. (Rim. 8, 17). Mi ćemo s njime, u njemu sjediti Bogu zdesna; nas je ta čast

zapala već sada (Ef. 2, 6), t. j. što to pouzdano očekujemo. I Kristovo će uskrsnuće na naš prijeći. Ako je Krist uskrsnuo, i mi ćemo uskrsnuti, tako dokazuje sv. Pavao naše uskrsnuće (I. Kor. 15). Svakako, ako je glava Krist iz groba uskrsnuo, tad mora slijediti glavu i ostalo tijelo.

Tako smo mi s Kristom najtješnje združeni u jedinstvo, s njime smo jedno tijelo, jedan Krist (I Kor. 12, 12. Gal. 3, 28). I zato će na posljednjem sudu reći: »Kad učiniste jednome od ove moje najmanje braće, meni učiniste . . . Kad ne učiniste jednome od ovih najmanjih, ni meni ne učiniste« (Mt. 25, 40, 45). Ako je jednom mome udu dobro ili zlo, tad je meni dobro ili zlo, kako je kojemu njegovom udu dobro ili zlo. Zato je i rekao Krist Pavlu, dok je još progonio vjernike: »Savle, Savle! Zašto me progoniš« (Dj. ap. 9, 4)? Nije rekao: »Zašto progoniš moje prištaše«, moje, moju Crkvu«, nego: »Zašto mene progoniš?« Njegovi su s njime jedno, s njime s njime su jedan Krist. Tako prva Kristova riječ Pavlu u klici sadržaje uzvišenu istinu o jedinstvu mističnog tijela, koju je Pavao imao naviještati narodima i koja tako rekavši čini temelj njegovoj teologiji. Krist to svoje združenje s vjernicima u jedno mistično tijelo više cijeni od svakog tjelesnog rodbinstva. Kad je učio u nekoj kući javiše mu: Gle, mati tvoja i braća tvoja stoje na polju i traže te! On odgovori: Ko je mati moja i ko su braća moja? I pruživši ruke na učenike svoje reče: Eto mati moja i braća moja! jer ko čini volju Oca mojega, koji je na nebesima, on je brat moj i sestra i mati (Mt. 12, 46—50). S onima, koji se združuju s Kristom vršeći volju Očevu, Božju volju spasenja, čini Krist jedno tijelo, s njima je jedno, ljubi ih zato najprije, budući da sam sebe najprije ljubi. S njima je on, da upotrebimo drugu sliku, u uzvišenoj mističnoj ženidbi; on i oni, Crkva, jest dvoje u jednom tijelu, i svak ostavlja tjelesno rodbinstvo i pristaje uz ženu. Lijepo o tom veli sv. Ambrozije: »Ne valja misliti, da se tu radi o povredi djetinjske ljubavi, gdje se vrši zakon Božji (naime o ljubavi muža prema ženi); jer ako muž treba da ostavi oca i majku i da pristane uz ženu, to se ta tajna ima čuvati istom pravo u Kristu i Crkvi, i zato nije htio dati svojim roditeljima prednost pred svojim mističnim tijelom« (In Luc. Ib. VI. n. 38). Marija nije time zapostavljena; tek se nama samo hoće da kaže, u čemu je uzvišeno dostojanstvo. Marija je kao puna milosti najviše izvršila Božju volju o spasenju, s njome se Krist najprije sjedinio u jedinstvu mističnog tijela i od nje prelazi to združenje na druge.

Jedno s Kristom, jedno smo i među sobom. Mi smo udi na jednom tijelu, koji svi skupa činimo jedan organizam, te jedni za druge radimo, jedni upućeni smo na druge, dobro i zlo jednih stoji do dobra i zla drugih. Apostol Pavao piše o mističnom tijelu: »Ali oko ne može reći ruci: ne trebaš mi; ili opet glava nogama: ne trebaš mi . . . I ako trpi jedan ud, s njim trpe svi udi; a ako li se jedan ud slavi, s

njim se raduju svi udi« (I Kor. 12, 21. 26.). To je kršćanska solidarnost. Revnost, savršenost, svetost jednog uda koristi cijelome tijelu; isto tako grješnost, nemarnost, mlakost jednog člana je gubitak za cijelu Crkvu.

To međusobno združenje uda mističnog tijela je tješnje od veza, koje inače vežu različite osobe, ne izuzevši ni najuže rodbinstvo, jer smo mi svi dionici života Boga i čovjeka. To je združenje i uzvišenije, jer je taj život Božanski život, koji vrijednošću svojom neizmjerljivo nadilazi sve stvoreno. Treba da u tom uzvišenom jedinstvu nestanu sve razlike, što rastavljaju. »Nema tu Židova ni Grka, nema roba ni slobodnjaka, nema muškoga roda ni ženskoga; jer ste svi jedno u Kristu Isusu« (Gal. 3, 28). Nema tu Židova ni Grka: treba da se osjećamo jedno nad svima plemenskim i narodnim razlikama. Nema tu roba ni slobodnjaka: neka kao nestane svih društvenih razlika. Nema muškoga roda ni ženskoga: spolne razlike ne odlučuju; nema Života muškoga i ženskoga, već je tu Božanski Život.

Istina, da su ljudi svih naroda, ne izuzevši ni jednoga, združeni s Kristom i s njime i u njemu među sobom — ta istina, koja se danas ne bi mogla nikad previše naglasivati zbog raširenog krivovjerja o nacionalizmu, tu je istinu predivno izrekao u svojem Evangelju sv. Luka, učenik Apostola naroda, kad navodi rodoslovlje Isusovo, počinjući od Isusa pa sve do Adama, za koga veli, da je bio Božji, t. j. Božji sin, Božje dijete, dok nije grijehom rastavio od Boga sebe i cijelo potomstvo. Cijelo rodoslovlje ima 72 člana, Krist je prvi član, a Adam zadnji. Broj 72 označuje cijelo čovječanstvo; jer u popisu naroda u 10. poglavlju Geneze nabrajaju se 72 naroda. Toga radi i sv. Luka, učenik Apostola naroda, on sâm među Evangelistima, spominje, da je Isus poslao 72 učenika, da propovijedaju riječ Božju, da time označi, kako je nauka o spasenju određena za sve ljude. Tako rodoslovlje na pomenutom mjestu znači: Krist, koga je Bog Otac svojim Sinom označio; onaj, koji je Sin Božji, primio je od Marije čovječju narav, koja potječe od Adama, da kao drugi Adam (rodoslovlje ide od Krista, koji praotac svih ljudi, i Adama, s obzirom na život milosti) cijeli rod ljudski, sve narode, združi u jedno tijelo, i po tom da ih združi s Bogom, od koga ih je otkinuo Adamov grijeh, da ih učini djecom Božjom i da na njih siđe Duh Sveti. Na Kristovo krštenje prislanija se to rodoslovlje i zato, jer je pri tom Krist i vodu posvetio za krštenje, da budemo po Krstu združeni s Kristom, da budemo djeca Očeva i hramovi Duha Svetoga. Da je veza, koja nas spaja s Kristom i među sobom tješnja od svake druge naravne veze, koja ljude veže s Adamom i među sobom, vidjeli smo malo prije. Mi svi imamo život milosti neposredno od drugog Adama, s njime smo združeni kao loze sa čokotom i tako je naše svrhunaravno rodbinstvo od svake strane u prvom koljenu.

Tajna o jedinstvu mističnog tijela bila je za Apostola naroda

misao i misao vodilja u životu samoga Božanskog Spasitelja. Zato je vječna Riječ postala čovjek, da izgubljeno čovječanstvo združi sa svojim čovječstvom i tako dovede Ocu, da osnuje Crkvu, koja je njegovo mistično tijelo. Zato je on u svojoj čovječjoj naravi molio, radio, učio, trpio. Da nas združuje u jedinstvo mističnog tijela, boravi još uvijek na zemlji u sv. Euharistiji. To jedinstvo je prema Apostolu naroda velika novozavjetna tajna (Efes. 3, 4—7; Kol. 1, 24—27). To je velika tajna na zemlji, kao što je presveto Trojstvo velika tajna na nebu. Utjelovljenje Sina Božjega je tajna, koja obje pomenute tajne združuje. Presveto Trojstvo je Božja obitelj na nebu; Krist sa svojim je Božja obitelj na zemlji. Ta je obitelj na zemlji slika one obitelji na nebu. Kao što tamo Duh Sveti združuje Oca i Sina u jednoj naravi, tako ovdje združuje Duh Sveti Boga i čovjeka Krista s njegovima u jedno tijelo. Kao što na nebu tri Božanske osobe isto hoće i rade, tako treba da i na zemlji udi mističnog tijela sudjeluju u jednom življenju i nastojanju. Kao što presveto Trojstvo i utjelovljenje Sina Božjega je velika tajna, tako je i jedinstvo mističnog tijela posebna tajna, koje ovdje ne možemo shvatiti. Nevidljiva u sebi, treba da bude vidljiva u svojim učincima, naime u ljubavi i slozi, koje daleko nadilaze čovječje moći. To nam vele riječi Spasiteljeve: »Ne molim pak samo za njih, nego i za one, koji na riječ njihovu uzvjeruju u me; da svi jedno budu, kao što ti, Oče, u meni, i ja u tebi, da i oni u nama budu jedno; da vjeruje svijet, da si me ti poslao« (Iv. 17, 20, 21). Ljubav i sloga kršćana trebala bi da bude divan prizor svijetu, te mora da rekne: to je nešto, što nadilazi narav, tu djeluju svrhunaravne moći, to dolazi odozgo, to je dokaz, da tu radi Božja dobrota.

Kad se tajna prihvati sa cijelim srcem, tad se i dolazi do spomenutog razvitka. O prvim kršćanima veli se: »A u zboru onih, koji vjerovali, bijaše jedno srce i jedna duša« (Dj. ap. 4, 32). Kad bi čovječanstvo vršilo Božje naume, tad bi jedinstvo prožimalo cijelo čovječanstvo. Ali nažalost toga čestoput nije bilo među čovječanstvom, kao što toga naročito nema danas. Nacionalizam, šovinizam, imperijalizam, pohlepa za čašću, pohlepa za imovinom, jednom riječi »il sacro egoismo« kod naroda i kod pojedinaca potiskuje tajnu ljubavi, kraljevstvo Božje i mjesto njega razvija tajnu opakosti i mržnje, kraljevstvo sotone, čovječjeg ubioca od početka, na veliku štetu čovječanstva. Ljudski rod na taj način gubi svoju vječnu sreću, a i vremenitu. Sv. Pavao kaže za Krista: »Sve je kroz njega i za njega stvoreno« (Kol. 1, 16.). Sve treba da služi Kristu i njegovu mističnom tijelu: hrana, stan, odijelo i sve, što je za ovaj život potrebno i korisno, i sva kultura, znanost, umjetnost, tehnika, obrt. Jer evropska kultura nije htjela da služi toj svrhi, zato je i nastradala, i ono, što još postoji, past će, ako se ne upravi na vječni život, koji kola u jedinstvu mističnog tijela.